

Media ja lehdistö

Euroopan unionin tuomioistuin
LEHDISTÖTIEDOTE nro 147/21
Luxemburgissa 2.9.2021

Tuomio asiassa C-930/19
Belgian valtio (Oleskeluoikeus perheväkivallan tapauksessa)

Unionin tuomioistuimen mukaan kolmannen maan kansalainen, joka on joutunut puolisonsa, joka on unionin kansalainen, harjoittaman perheväkivallan kohteeksi, ei ole tilanteessa, joka on rinnastettavissa sellaisen kolmannen maan kansalaisen tilanteeseen, joka on joutunut puolisonsa, joka on kolmannen maan kansalainen, harjoittaman perheväkivallan kohteeksi

Tästä seuraa, ettei näistä kahdesta tilanteesta johtuva mahdollinen erilainen kohtelu loukkaa Euroopan unionin perusoikeuskirjassa vahvistettua yhdenvertaisuutta lain edessä

Algerian kansalainen X muutti vuonna 2012 ranskalaisen puolisonsa luo Belgiaan, jossa hänelle myönnettiin unionin kansalaisen perheenjäsenen oleskelukortti.

Vuonna 2015 hän joutui lähtemään yhteisestä kodista puolisonsa häneen kohdistaman perheväkivallan vuoksi. Muutamaa kuukautta myöhemmin hänen puolisonsa lähti Belgiasta asettuaan Ranskaan. X jätti avioerohakemuksen lähes kolme vuotta kyseisen lähdön jälkeen. Avioero tuli voimaan 24.7.2018.

Tällä välin Belgian valtio oli lakkauttanut X:n oleskeluoikeuden sillä perusteella, ettei hän ollut esittänyt näyttöä siitä, että hänellä on hänen ylläpitoonsa riittävät varat. Belgian säännöksen, jolla direktiivin 2004/38¹ 13 artiklan 2 kohta saatetaan osaksi Belgian oikeusjärjestystä, mukaan näet avioeron tai aviopuolisoiden yhteiselämän päättymisen yhteydessä kolmannen maan kansalaisen, joka on joutunut puolisonsa, joka on unionin kansalainen, harjoittaman perheväkivallan kohteeksi, oleskeluoikeuden säilymiselle on asetettu tiettyjä edellytyksiä, joihin kuuluu muun muassa riittäviä varoja koskeva edellytys.

X valitti kyseisestä päätöksestä Conseil du contentieux des étrangers:iin (ulkomaalaisasioita käsittelevä hallintotuomioistuin, Belgia) sillä perusteella, että unionin kansalaisen puolisoa ja Belgiassa laillisesti oleskelevan kolmannen maan kansalaisen puolisoa kohdellaan perusteettomasti eri tavalla. Belgian säännöksessä, jolla direktiivin 2003/86² 15 artiklan 3 kohta on pantu täytäntöön, asetetaan näet avioeron tai asumuseron yhteydessä sellaisen kolmannen maan kansalaisen, joka on saanut oikeuden perheenyhdistämiseen toisen kolmannen maan kansalaisen kanssa ja joka on joutunut viimeksi mainitun harjoittaman perheväkivallan kohteeksi, oleskeluoikeuden säilymisen edellytykseksi ainoastaan perheväkivallan osoittaminen.

Conseil du contentieux des étrangers katsoo, että niiden edellytysten osalta, jotka koskevat puolisonsa perheväkivallan kohteeksi joutuneiden kolmansien maiden kansalaisten oleskeluoikeuden säilymistä avioeron yhteydessä, direktiivillä 2004/38 käyttöön otettu järjestelmä on epäedullisempi kuin direktiivillä 2003/86 käyttöön otettu järjestelmä. Se pyysi näin ollen unionin tuomioistuinta lausumaan direktiivin 2004/38 13 artiklan 2 kohdan pätevydestä etenkin Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 20 artiklassa määrätyn yhdenvertaisen kohtelun periaatteen kannalta.

¹ Euroopan unionin kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä oikeudesta liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella, asetuksen (ETY) N:o 1612/68 muuttamisesta ja direktiivien 64/221/ETY, 68/360/ETY, 72/194/ETY, 73/148/ETY, 75/34/ETY, 75/35/ETY, 90/364/ETY, 90/365/ETY ja 93/96/ETY kumoamisesta 29.4.2004 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/38/EY (EUVL 2004, L 158, s. 77 ja oikaisut EUVL 2004, L 229, s. 35 ja EUVL 2005, L 197, s. 34).

² Oikeudesta perheenyhdistämiseen 22.9.2003 annettu neuvoston direktiivi 2003/86/EY (EUVL 2003, L 251, s. 12).

Suurella jaostossa antamassaan tuomiossa unionin tuomioistuin ensinnäkin rajoittaa direktiivin 2004/38 13 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan c alakohdan soveltamisalaa koskevan oikeuskäytäntönsä ja erityisesti tuomion NA³ ulottuvuutta. Toiseksi se ei toteuta mitään seikkaa, joka voisi vaikuttaa kyseisen direktiivin 13 artiklan 2 kohdan pätevyteen perusoikeuskirjan 20 artiklan kannalta.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

Ennen pätevyden tutkimista unionin tuomioistuin selventää direktiivin 2004/38 13 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan c alakohdan, jonka mukaan oleskeluoikeus säilyy avioeron jälkeen, jos erityisen vaikea tilanne, kuten perheväkivallan kohteeksi joutuminen avioliiton aikana, sitä edellyttää, soveltamisalaa. Esiin tulee erityisesti kysymys siitä, sovelletaanko tätä säännöstä silloin, kun – kuten pääasiassa – avioeromenettely tuomioistuimessa on aloitettu sen jälkeen, kun puoliso, joka on unionin kansalainen, on poistunut asianomaisesta vastaanottavasta jäsenvaltiosta.

Unionin tuomioistuin katsoo tuomiossa NA toteamastaan poiketen, että kyseiseen säännökseen perustuvan oleskeluoikeuden säilymiseksi avioeromenettely tuomioistuimessa voidaan aloittaa tällaisen poistumisen jälkeen. Oikeusvarmuuden takaamiseksi kolmannen maan kansalainen, joka on joutunut sellaisen perheväkivallan kohteeksi, johon on syyllistynyt hänen puolisonsa, joka on unionin kansalainen, ja jonka avioeromenettelyä ei ole pantu vireille tuomioistuimessa ennen kyseisen unionin kansalaisen poistumista vastaanottavasta jäsenvaltiosta, **voi** kuitenkin **vedota oleskeluoikeutensa säilymiseen ainoastaan, jos kyseinen menettely aloitetaan kohtuullisessa ajassa tällaisen maasta poistumisen jälkeen**. Asianomaiselle kolmannen maan kansalaiselle on näet annettava riittävästi aikaa valita kahden hänelle direktiivissä 2004/38 oleskeluoikeuden säilyttämiseksi tarjotun vaihtoehdon välillä, jotka ovat joko se, että **hän panee vireille avioeromenettelyn tuomioistuimessa** 13 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan c alakohtaan perustuvan **henkilökohtaisen oleskeluoikeuden saamiseksi**, tai se, että **hän asettautuu jäsenvaltioon, jossa unionin kansalainen asuu, säilyttääkseen johdetun oleskeluoikeutensa**.

Unionin tuomioistuin päätelee direktiivin 2004/38 13 artiklan 2 kohdan pätevyden osalta, että kyseinen säännös **ei johda syrjintään**. Huolimatta siitä, että direktiivin 2004/38 13 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan c alakohdalla ja direktiivin 2003/86 15 artiklan 3 kohdalla on sama tavoite varmistaa perheväkivallan kohteeksi joutuneiden perheenjäsenten suojelu, näillä direktiiveillä käyttöön otetut järjestelmät kuuluvat näet **eri aloihin**, joiden **periaatteet, kohteet ja tavoitteet ovat myös erilaiset**. Lisäksi henkilöillä, joihin direktiiviä 2004/38 sovelletaan, on **eri asema ja eriluonteiset oikeudet** kuin ne, joihin henkilöt, joihin direktiiviä 2003/86 sovelletaan, voivat vedota, **eikä** jäsenvaltioille näissä direktiiveissä vahvistettujen edellytysten soveltamiseksi annettu **harkintavalta ole sama**. Käsiteltävässä asiassa erilainen kohtelu, josta pääasian valittaja valittaa, perustuu erityisesti siihen **valintaan, jonka Belgian viranomaiset ovat suorittaneet** niille direktiivin 2003/86 15 artiklan 4 kohdassa annetun **laajan harkintavallan** täytäntöönpanon yhteydessä.

Yhtäältä kolmannen maan kansalaiset, jotka ovat unionin kansalaisen puolisoita, jotka ovat joutuneet unionin kansalaisen harjoittaman perheväkivallan kohteeksi ja jotka kuuluvat direktiivin 2004/38 soveltamisalaan, ja toisaalta kolmannen maan kansalaiset, jotka ovat toisen kolmannen maan kansalaisen puolisoita, jotka ovat joutuneet kyseisen kolmannen maan kansalaisen harjoittaman perheväkivallan kohteeksi ja jotka kuuluvat direktiivin 2003/86 soveltamisalaan, **eivät siis ole**, siltä osin kuin kyse on heidän oleskeluoikeutensa säilymisestä, **toisiinsa rinnastettavassa tilanteessa sovellettaessa mahdollisesti yhdenvertaisen kohtelun periaatetta, jonka noudattaminen varmistetaan perusoikeuskirjan 20 artiklassa**.

HUOMAUTUS: Ennakkoratkaisupyyntö antaa jäsenvaltioiden tuomioistuimille mahdollisuuden tiedustella niiden käsiteltävänä olevan yksittäisen asian puitteissa unionin tuomioistuimelta unionin oikeuden tulkintaa tai unionin toimen pätevyttä. Unionin tuomioistuin ei ratkaise kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä

³ Tuomio 30.6.2016, NA, [C-115/15](#).

olevaa asiaa. Kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on ratkaista asia unionin tuomioistuimen ratkaisun mukaisesti. Unionin tuomioistuimen ratkaisu sitoo vastaavalla tavoin muita kansallisia tuomioistuimia, jotka käsittelevät samanlaista ongelmaa.

Tämä on tiedotusvälineiden käyttöön tarkoitettu epävirallinen asiakirja, joka ei sido Euroopan unionin tuomioistuinta.

Tuomion [koko teksti](#) julkaistaan CURIA-sivustolla tuomion julistamispäivänä.

Lisätietoja: Gitte Stadler ☎ +352 4303 3127